

Yökylässä Suomessa

Analyysi Ruotsissa asuvien (ja vähän muidenkin) matkailusta 2000-luvulla

MIKKO MAJANDER

Viime vuosina on totuttu toistamaan jo kuluneella tavalla, kuinka Suomi ja Ruotsi ovat lähempänä toisiaan kuin koskaan sitten yhteisen valtakunnan jakautumisen 1800-luvun alussa. Mitä tuo ”läheisyys” käytännössä tarkoittaa, sitä on vaikeampi konkretisoida, saati mitata.

Ajatuspaja Magma teetti talvella 2023 kumppaniensa kanssa mielipidekyselyn, joka osoitti ruotsalaisten yleisen kiinnostuksen Suomea kohtaan kasvaneen. Hanasaaren kulttuurikeskuksen julkaisema barometri maiden välisestä vuorovaikutuksesta oli samoilla linjoilla. Tarkemmin analysoiden mittauksista sai kuitenkin vaikutelman, että kyse oli lähinnä turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta sekä silloisen pääministerin Sanna Marinin nauttimasta kansainvälisestä huomiosta.

Kysyttäessä oli helppo vastata, että Suomesta olisi kiva tietää enemmän. Sen sijaan arkisessa elämässä näytti olevan korkea kynnyks tehdä jotain tämän eteen. Harva oli harrastanut suomalaista kulttuuria missään muodossa, eikä Pohjanlahden takaa kantautuviin uutisiin kiinnitetty välttämättä huomiota.¹ Tältä osin Ruotsi seuraa kansainvälistä trendiä: suomalaisen kulttuurin näkyvyys on maailmalla vähäistä ja laahaa Suomen yleisen maakuvasen alapuolella.²

Aikaisempiin mittauksiin verrattuna entistä useampi vastaaja (74 %) Magman kyselyssä saattoi ajatella turistimatkaa Suomeen seuraavan vuoden aikana. Nousua pandemiaa edeltäneeseen tilanteeseen oli peräti 18 prosenttiyksikköä. Ovatko epämääräiset ajatukset muuttuneet

¹ Magma 14.2.2023 'Ruotsi kiinnostui Suomesta', <https://magma.fi/ruotsi-kiinnostui-suomesta-taustalla-nato-hakemus-ja-paaministeri-sanna-marin/>; *Hufvudstadsbladet* 14.2.2023 'Så här tycker svenskarna om Finland' (Anna Svartström); *Bilateraalinen barometri 2023. Analyysi Suomen ja Ruotsin vuorovaikutuksesta*. Hanasaari & Suomalais-ruotsalainen kulttuurirahasto, 2023.

² Ulkoministeriön maakuvaraportit *Suomi muiden silmin 2024*, 39–40 & *Suomi muiden silmin 2025*, 38.

konkreettisiksi toimiksi, sitä voi tarkastella majoitustilastoista, joita Tilastokeskus on koonnut pitkään ulkomailla asuvien yöpymisistä Suomessa kuukauden ja maakunnan tarkkuudella.

Syntyneet tietokannat tarjoavat mahdollisuuksia paljon syvemmälle meneviin analyysihin kuin ne tiedotteet, joissa useimmiten todetaan lähinnä prosentuaalisia muutoksia verrattuna edelliseen vuoteen.³ Tässä katsauksessa paneudutaan näiden internetissä saatavilla olevien lukusarjojen pohjalta siihen, miten vierailuvirrat erityisesti Ruotsista Suomeen ovat kehittyneet 2000-luvun aikana.

Miten Ruotsi sijoittuu verrattuna muihin maihin? Onko toivuttu korona-pandemian tuottamasta katkoksesta ja Ukrainan sodan luomasta uudesta kansainvälisestä tilanteesta? Lähes käsi kädessä kuljetun NATO-prosessin on sanottu synnyttäneen Ruotsissa varsinaisen ”Suomi-buumin”. Miltä naapurisuhteiden hehkutettu uusi kukoistus näyttää majoitustilastojen kylmien numeroiden valossa?

Ruotsalaiset matkailijat Suomessa

Ulkomailla asuvien matkailua Suomessa kuvataan yleisemmin yöpymisvuorokausien määrällä majoitusliikkeissä. Luvut eivät siten kerro suoraan matkalaisten lukumäärää, mutta ne ottavat toisaalta huomioon matkan keston. Asumiset sukulaisten tai tuttavien luona eivät myöskään käy ilmi näistä tilastoista eikä se, onko liikkeellä oltu työn vai turismin merkeissä. Kriteerit ovat joka tapauksessa kaikille samat.

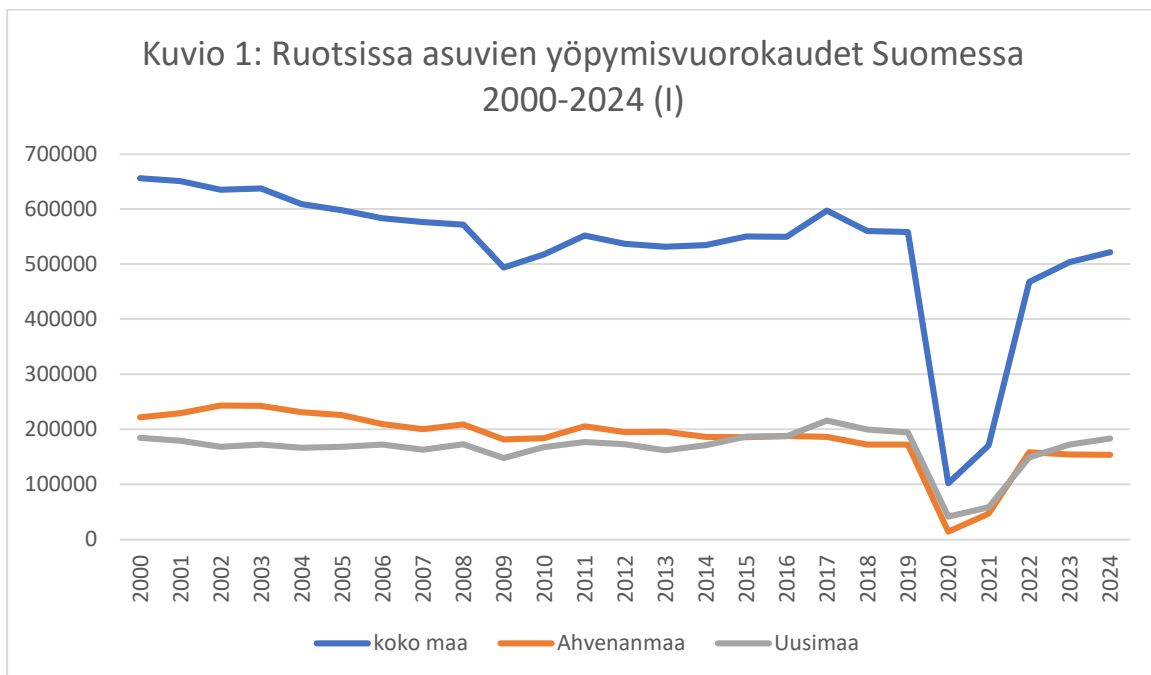
Ruotsissa asuvien Suomeen suuntautunut matkailuinto oli laskussa koko 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen. Vuosituhannen vaihteen yli 650 000:sta pudottiin heikoimmillaan alle puoleen miljoonaan yöpymiseen. Itsenäisyyden juhluvuotena saavutettiin jälleen noin 600 000:n piikki, josta vajottiin pandemiavuodeksi 2020–2021 pohjamutiin.

Vaikka elpymisen käyrä on jyrkkä, silmään pistää se, että vuosina 2023–2024 ei ole saavutettu pandemiaa edeltänyttä tasoa (kuvio 1). Suhteellinen muutos on vielä suurempi, sillä Ruotsin osuus kaikista ulkomailta tulleista on lähes puolittunut tällä vuosikymmenellä (kuvio 2).

³ Ks. Tilastokeskus, <https://stat.fi/julkaisut?statistic=matk>.

Lukuja tarkastellessa on syytä muistaa pari demograafista taustamuuttujaa. Suomessa syntyneiden määrä on Ruotsissa laskenut 2000-luvulla merkittävästi lähes 200 000:sta noin 130 000:een (2022) sitä mukaa, kun suurten muuttovuosien siirtolaiset ovat siirtyneet ajasta ikuisuuteen.⁴

Samanaikaisesti länsinaapurin väkiluku on noussut alle 9 miljoonasta yli 10,5 miljoonaan, mutta tämä volyymin kasvu ei ole heijastunut Suomeen suuntautuneeseen matkailuun.

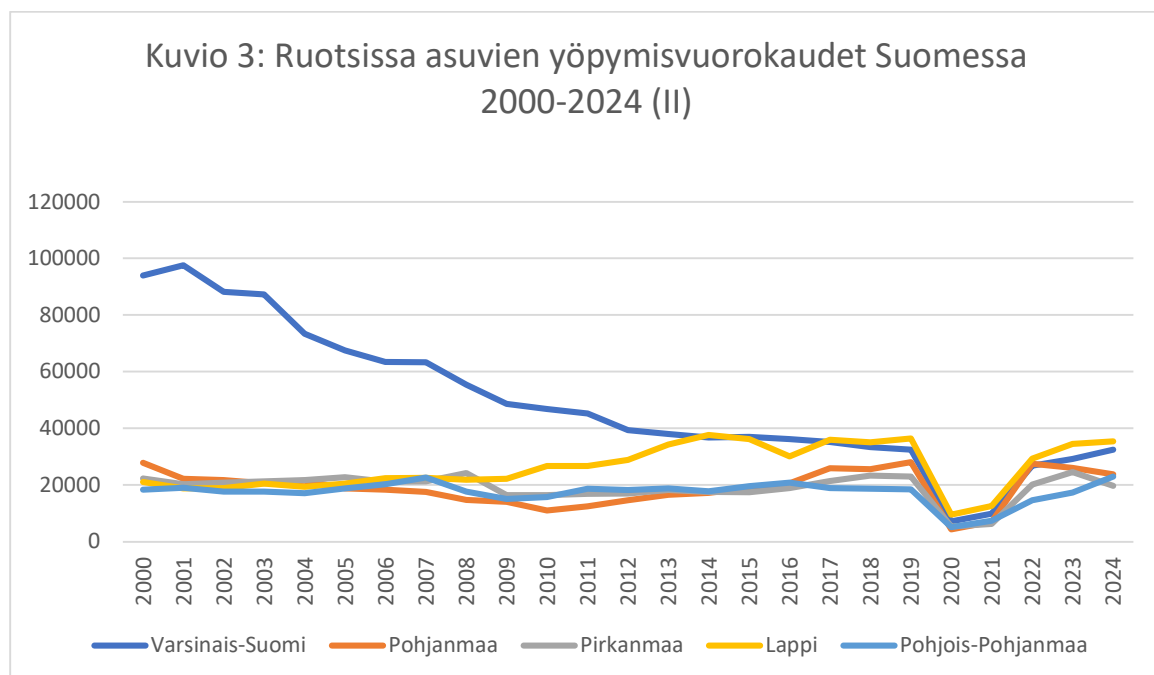

⁴ Bilateraalin barometri 2023, 15.

Mihin Suomessa sitten tullaan, missä päin vieraillaan? Koko maan kattavia tilastoja tarkastellessa ei välttämättä tule ajatelleeksi, kuinka voimakkaasti tiiviit yhteydet Ahvenanmaalle vaikuttavat Ruotsin lukuihin. Ennen itsenäisyyden juhluvuotta 2017 saariryhmän osuus oli jatkuvasti yli kolmannes ruotsalaisten kaikista yöpymisistä. Sen jälkeen se on pysynyt (pandemiaa lukuun ottamatta) noin 30 prosentissa.

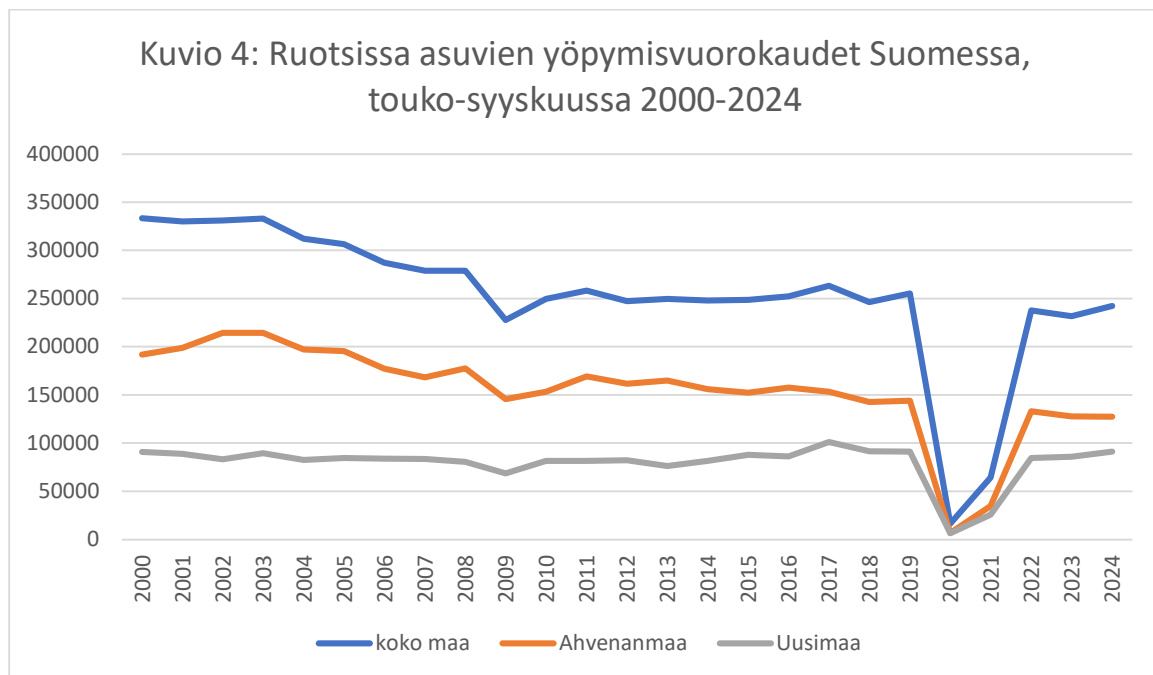
Kuten kuviosta 1 näkyy, Uudenmaan luvut ovat hyvin lähellä Ahvenanmaata, joten nämä kaksi yhdessä ovat vetäneet noin kaksi kolmasosaa tilastoiduista ruotsalaisöistä. Varsinais-Suomen osuus on laskenut suorastaan dramaattisesti lähelle Lappia, joka ainoana maakuntana on kyennyt nostamaan Ruotsissa asuvien yöpymisten lukumäärää olennaisesti korkeammalle tasolle.

Pohjanmaa, Pirkanmaa ja Pohjois-Pohjanmaa ovat suurin piirtein pitäneet asemansa. Muiden maakuntien osuus jäi vuonna 2024 kullakin alle kahden (Satakunta, Keski-Suomi, Etelä-Pohjanmaa, Päijät-Häme) tai yhden prosentin (Pohjois-Savo, Kanta-Häme, Etelä-Savo, Pohjois-Karjala, Etelä-Karjala, Keski-Pohjanmaa, Kymenlaakso, Kainuu).

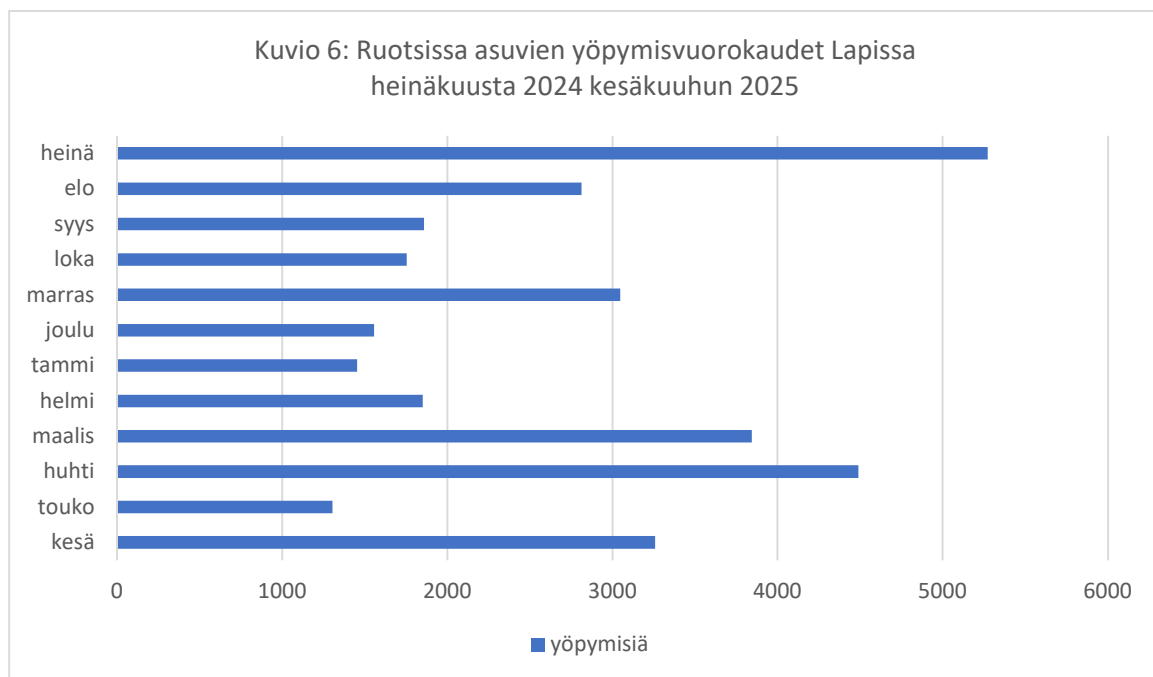
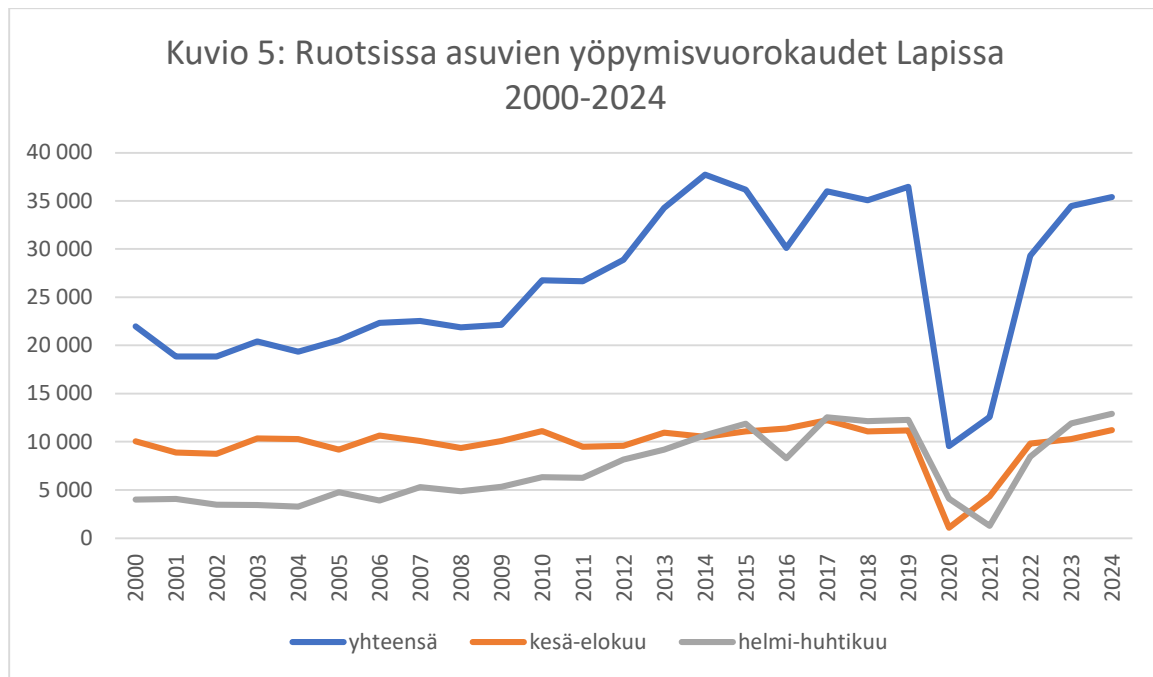

Kesäsesonki vetää parhaiten. Noin puolet ruotsalaismatkailusta Suomeen on sijoittunut kesä–elokuuhun, mutta trendi on ollut lievästi laskeva. Jos aikahaarukkaa venytetään parilla kuukaudella, nousee osuus tuntuvasti yli 60 prosentin.

Maakuntakohtaiset erot ovat suuret. Ahvenanmaalla reilusti yli 80 prosenttia yöpymisistä on tapahtunut touko–syyskuussa, kun Uudellamaalla vastaava osuus jää useimmiten rahtusen alle 50 prosentin (kuvio 4). Pääkaupunkiseudulla vierailaan huomattavan tasaisesti läpi vuoden. Kun muualla maassa heinäkuu on ollut matkailijoiden ylivoimainen ykkönen, Uudellamaalla se pääsi ennen pandemiaa tuiki harvoin edes kolmen vilkkaimman kuukauden joukkoon.

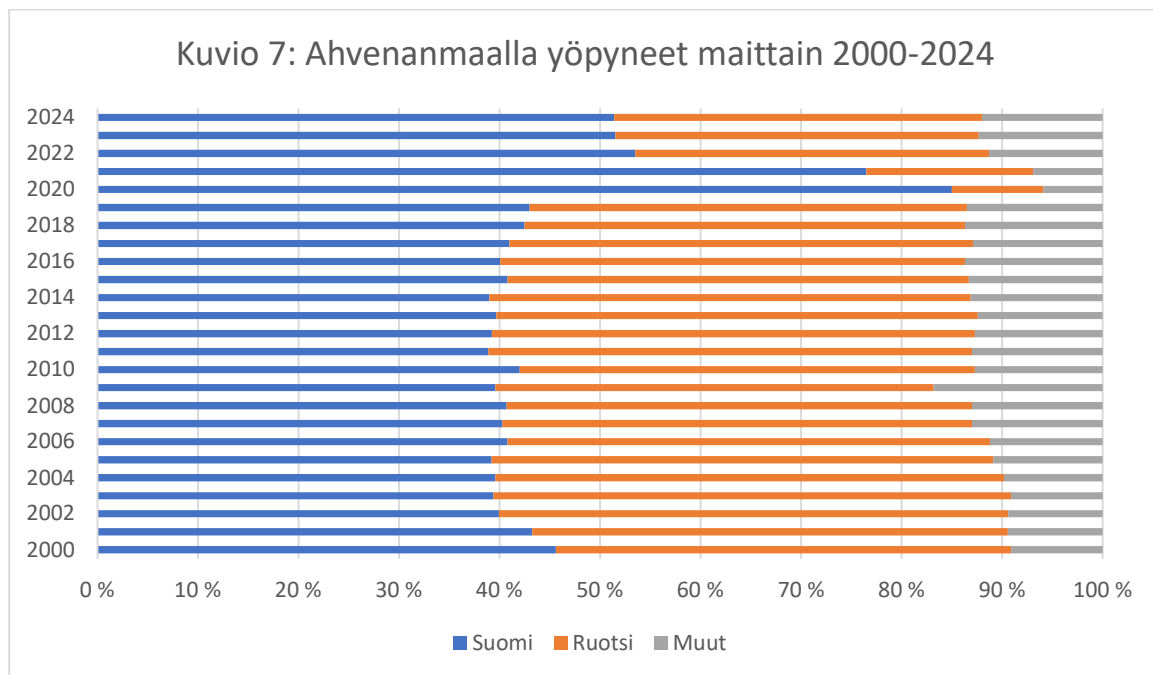
Toinen kiinnostava poikkeus on Lappi. Vaikka kesä on siellä pitänyt tasonsa Ruotsista saapuvien yöpymisten määrässä, matkailun kasvu on 2010-luvulla kohdistunut talvikaudelle, ennen muuta keväthangille. Myös muut kuukaudet ovat kasvattaneet aika tasaisesti lukujaan, marraskuuta myöten, kuten kuviot 5 ja 6 osoittavat.

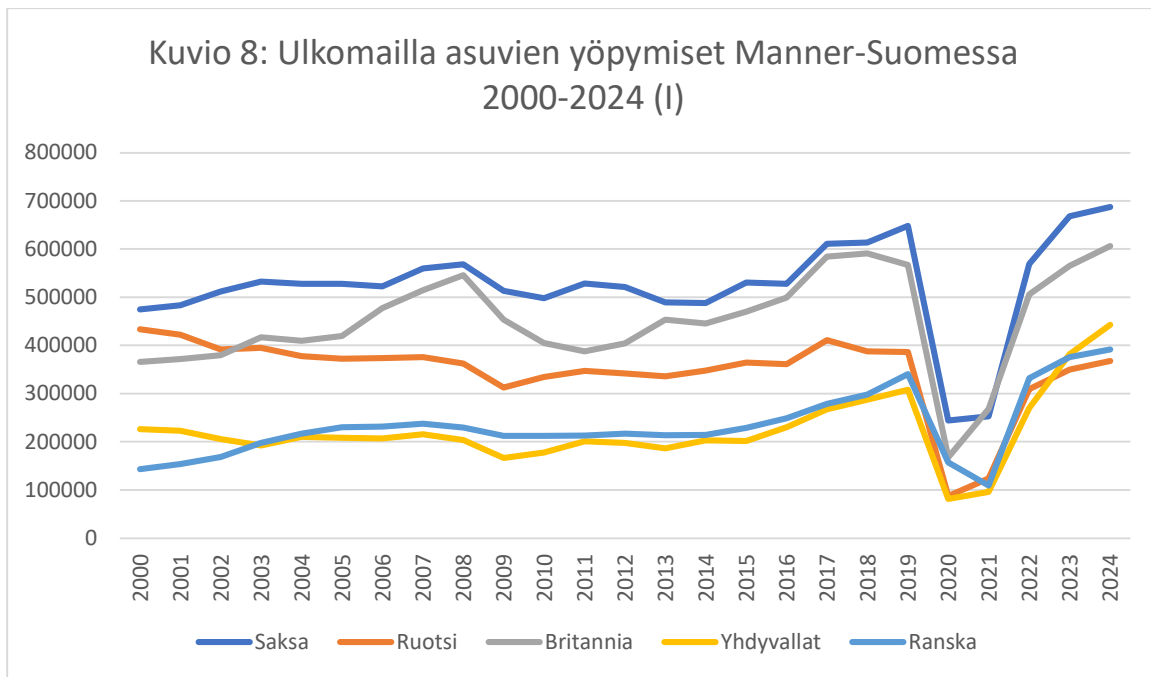
Ruotsista saapuvat verrattuna muiden ulkomaiden matkailijoihin

Miten Ruotsi sijoittuu Suomen matkailumarkkinoilla verrattuna muihin maihin? Tavanomaista uutisointia mielekkäämmän kuvan saa, kun rajaa tarkastelusta Ahvenanmaan pois ja keskittyy Manner-Suomen lukuihin. Saariryhmä on suhteettoman paljon vaikeammin saavutettavissa muualta maailmasta kuin Ruotsista käsin.

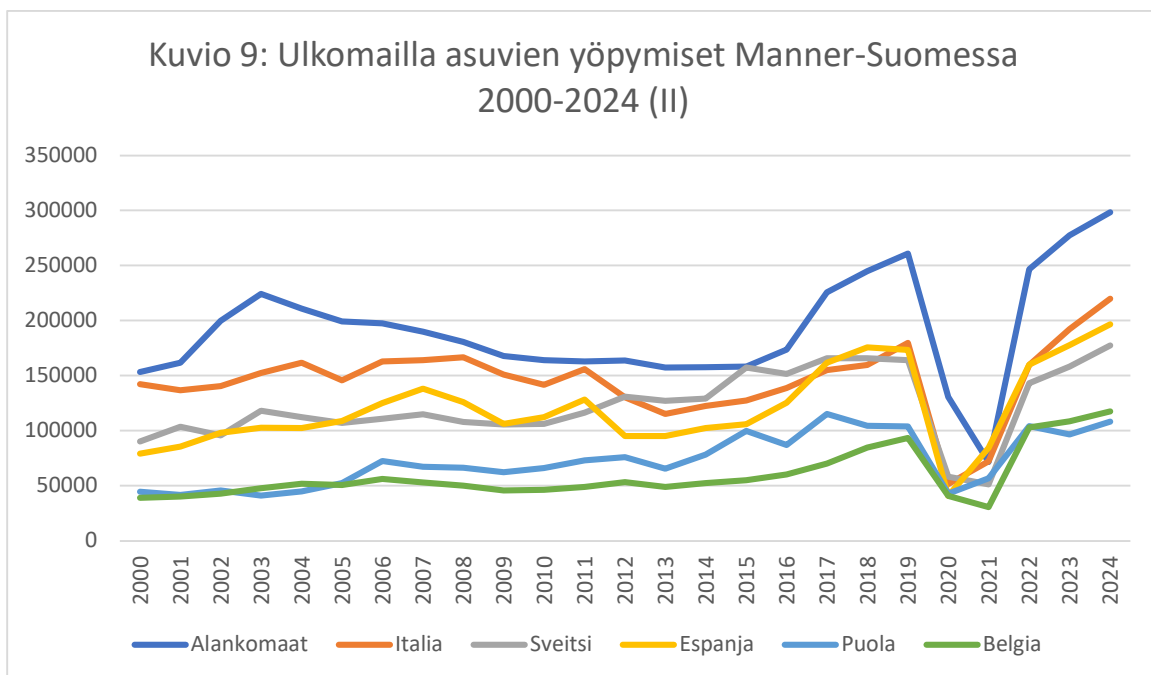
Itse asiassa ennen pandemiaa Ahvenanmaalla yöpyi matkailijoita selvästi enemmän Ruotsista kuin Suomesta (kuvio 7), lähes puolet kaikista. Koronan jälkeen osat ovat vaihtuneet. Ruotsinvieraiden absoluuttinen määrä ei ole palautunut edes entiselleen, vaikka matkailu saarille on vilkastunut aikaisempaa korkeammalle tasolle, reilusti yli 400 000 vuotuisen yöpyjään.

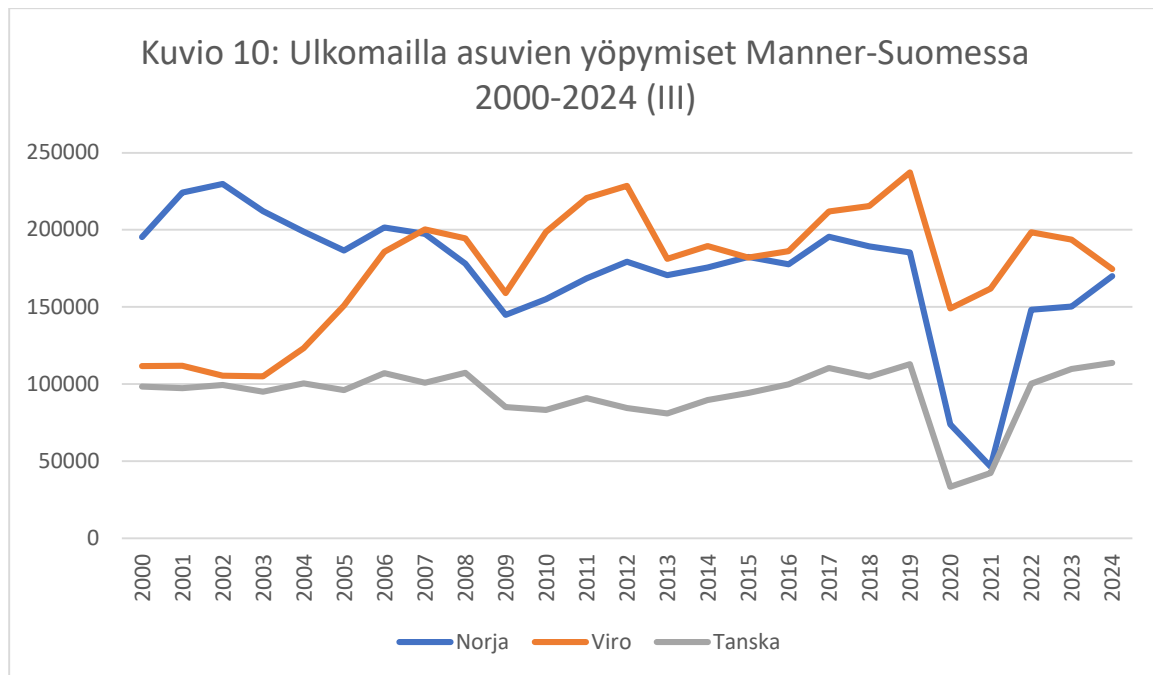

Jos Venäjän sulkee oman analyysinsä kohteeksi, niin Saksa (687 774 yöpymistä vuonna 2024) on ollut vakaasti ykkösmaa ja Britannia (606 412) noussut selkeästi kakkoseksi. Ruotsi (367 956) on sitten vuosituhannen vaihteen pudonnut niiden keltasta, ja pandemian jälkeen (ja NATOon liittymisprosessin myötä?) Yhdysvallat (443 368) ja Ranska (391 681) ovat kiilanneet sen edelle.

Manner-Euroopan maista seuraaviksi sijoittuvat Alankomaat (298 319), Italia (219 942), Espanja (196 740) sekä Sveitsi (177 466). Myös Belgia ja Puola ovat kivunneet pandemian jälkeen yli 100 000 yöpymisen. Naapurimaista Viro (174 585) on noussut Norjan (169 960) ohitse. (Ks. kuvat 9 & 10.)

Maantieteellinen hajonta on melkoinen sen suhteen, mihin Suomessa majoitutaan. Brittien innostus ”joulumaamatkailuun” on kasvanut huikeasti. Heidän joulukuiset vierailunsa Lapissa kaksinkertaistuivat 2010-luvun kuluessa ja saavuttivat heti pandemian jälkeen uuden huipun: lähes 200 000 yöpymistä yhdessä ainoassa kuukaudessa, eli noin kolmannes maan koko vuoden saldosta.

Sesonki on levinnyt marraskuun puolelle ja suosio muihinkin maihin. Esimerkiksi Espanjassa asuville Lapin joulukuu on viime vuosina ollut noin kolme kertaa suosituampi kuin mikään muu kuukausi vieraillla Suomessa. Ranskalaiset ja hollantilaisetkin ovat sen löytäneet, mutta heitä vierailee Lapissa vielä selvästi enemmän tammi- ja helmikuussa.

Suhteellisesti ottaen Britanniasta, Ranskasta ja Alankomaista on tullut talvimatkailun johtavat maat. Niistä tulijoille kertyy yöpymisiä Lapissa marraskuusta maaliskuuhun moninkertaisesti enemmän kuin kesäkaudella pääkaupunkiseudulta (toukokuusta syyskuuhun).

Taulukon toisessa ääripäästä erottautuu Ruotsi. Kun maasta löytyy omaakin kaamosta, tuntureita ja revontulia, ei Lapin eksotiikka naapurissa tunnu erityiseltä. Joulupukinkin jotkut väittävät asuvan Taalainmaalla Moran Tomtelandissa eikä Rovaniemellä, joka tosin on saanut Euroopan unionilta statuksen joulupukin virallisena kotikaupunkina ja hallitsee alan kansainvälistä matkailumarkkinaa.⁵

⁵ Ks. *Helsingin Sanomat* 21.12.2024 'Suomi omi joulupukin itselleen nerokkaalla tempulla, jota ruotsalaiset voivat vain kadehtia' (Essi Myllyoja).

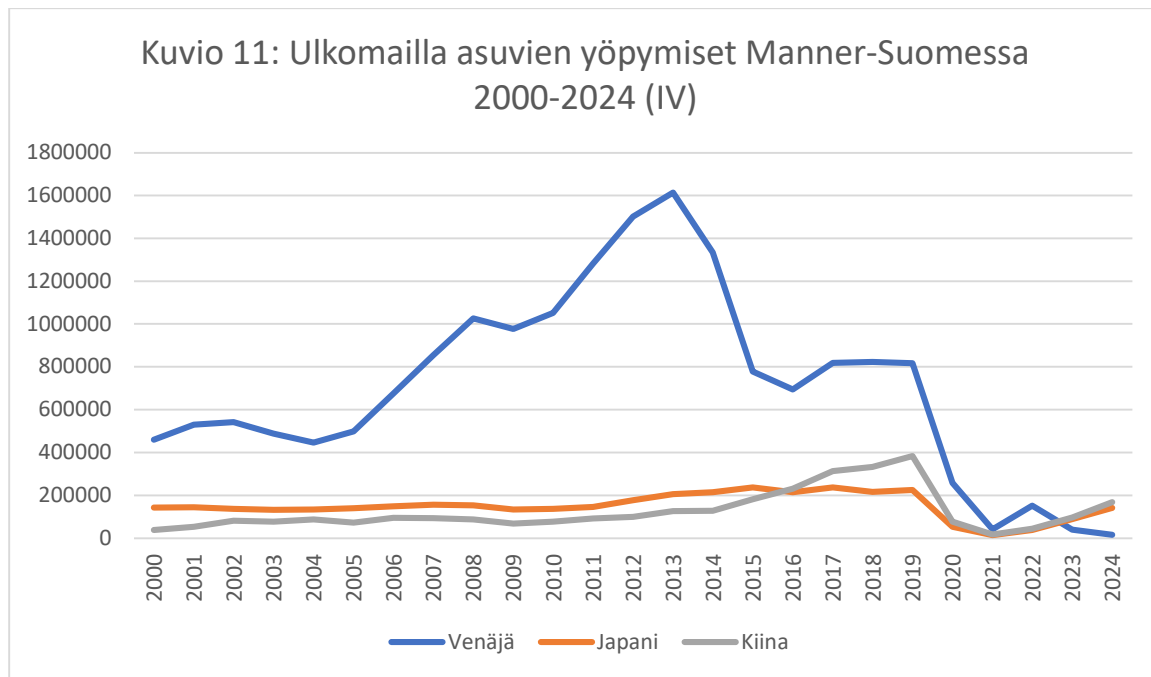
Taulukko: Talvimatkailu ulkomailta Lappiin verrattuna Uudenmaan kesämatkailuun 2002–2025

	Lappi: marras–maaliskuu 2022–2025 (keskiarvo)	Uusimaa: touko–syys 2022–2024 (keskiarvo)	
Ranska	227 389	<- 4,8 x	47 802
Britannia	307 934	<- 3,7 x	83 535
Alankomaat	128 224	<- 3,6 x	35 978
Sveitsi	54 904	<- 1,5 x	37 136
Italia	59 954	<- 1,3 x	46 392
Espanja	53 524	<- 1,3 x	41 662
Saksa	153 719	<- 1,1 x	138 803
Kiina	25 807	1,2 x ->	31 002
Puola	11 004	2,2 x ->	24 198
Norja	15 187	2,4 x ->	36 193
Japani	14 680	2,5 x ->	36 103
Tanska	11 342	2,6 x ->	29 220
Yhdysvallat	46 323	3,3 x ->	151 154
Viro	9 383	4,8 x ->	45 196
Ruotsi	12 775	6,8 x ->	87 154

Venäjä, Japani, Kiina

Ennen pandemiaa venäläiset olivat yli kymmenen vuoden ajan selvästi suurin ulkomailta tulleiden matkailijaryhmä. Huippuvuonna 2013 heille rekisteröitiin 1 614 820 yöpymistä, lähes yhtä paljon kuin viidelle seuraavalle maalle (Saksa, Britannia, Ruotsi, Ranska, Yhdysvallat) yhteensä. Vaikka luku puolittui, kärkisija säilyi ja vuotuinen vierailumäärä näytti vakiintuvan 800 000 yöpymisen korville.

Uusimaa veti noin 30 prosenttia venäläisistä, Lappi parhaimmillaan kymmenen. Poikkeuksellista oli se, että heitä riitti 2010-luvulla laajalti koko Itä-Suomeen, eniten Etelä-Karjalaan (noin 20 %) ja Etelä-Savoon (lähes 10 %), mutta myös muihin turistivirroilta enimmäkseen syrjään jääviin maakuntiin. Länsirannikolle (Satakunta, Pohjanmaa, Etelä-Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa) asti ylsi suuresta massasta vain rippeet.

”Pandemiaa edeltävässä Pietarissa läntisen rajanaapurin ihannoitiin usein jopa fanittamisen piirteitä”, Suomen pääkonsulaatissa työskennellyt virkamies on muistellut myöhemmin. ”Tuntui, että miltei kaikilla vastaantulijoilla oli omakohtaisia kokemuksia Suomesta.” Vilkas kanssakäyminen katkesi ensin koronaan, sitten Venäjän hyökkäyssotaan Ukrainaan ja lopulta itärajan sulkemiseen.

Kun Venäjällä on perinteisesti suhtauduttu Suomeen sangen suojeasti, ovat mielikuvat nyt muuttuneet rujoiksi. Vuoden 2019 mielipidemittauksessa yli 70 prosenttia venäläisistä suhtautui Suomeen myönteisesti, mutta vuonna 2024 näin koki enää 40 prosenttia vastaajista – kiinnostavasti nuoret aikuiset selkeästi useammin kuin television kylvämälle propagandalle tiiviimmin altistuvat eläkeläiset.⁶

Turismin kuihtuminen on iskenyt taloudellisesti dramaattisimmin elinvoimansa kanssa muutoinkin tuskailevaan itäiseen Suomeen, mutta kansainvälispoliittisen käänteen kerrannaisvaikutuksia näkyy myös muualla. Kiinalaisetkin suhtautuvat nyt Suomeen aikaisempaa kriittisemmin, ja yhteyksiä Kaukoitään haittaa Venäjän ilmatilan sulkeutuminen Finnairin lentokoneilta.

Matkailu Kiinasta Suomeen oli 2010-luvun jälkipuoliskolla vahvassa kasvussa ja nousi yöpymisillä mitaten vuonna 2019 (384 300) jo samalle tasolle Ruotsin kanssa. Pandemian jälkeen se on elpynyt

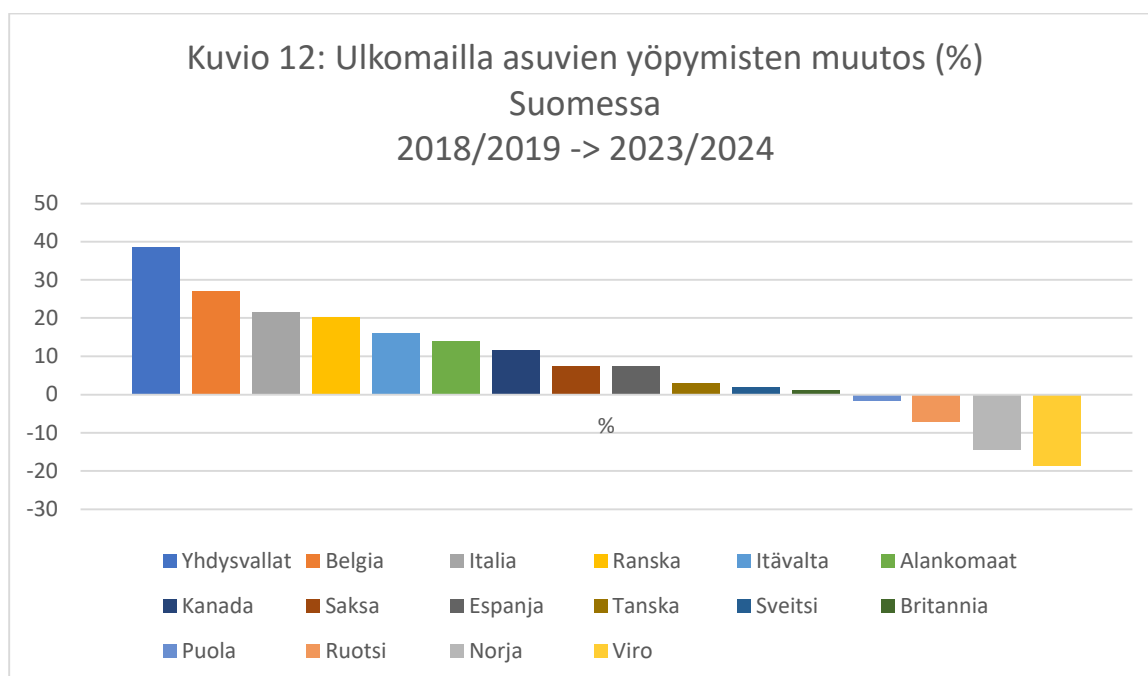
⁶ Ulkoministeriön maakuvakatsaukset *Suomi muiden silmin 2024, 20–23* & *Suomi muiden silmin 2025, 3, 20–23*.

hitaasti eikä yllä edes puoleen tuosta tasosta. Japanilaisille Suomi on perinteikkäämpi matkakohde ja heidän vierailuvolyyminsä on pysynyt tasaisempaa, mutta 2020-luvun tilastot seuraavat Kiinan kanssa samoja käyriä.

Onko näkemykselle Ruotsin ”Suomi-buumista” perusteita?

”Ruotsalaisissa on paljon potentiaalia ympärivuotisen matkailun lisäämiseen”, Visit Finland linjasi, kun pandemiasta oltiin pääsemässä takaisin normaaleihin olosuhteisiin. Lähimarkkinoiden odotettiin palautuvan ensin. Ruotsalaisten katsottiin etsivän autenttisia, terveysturvallisia, hygieenisia ja kestäviä matkakohteita. Kevyet luontoelämykset houkuttelevat, ja lomalle lähdetään mieluiten autolla, laivalla, junalla tai bussilla koko perheen voimin.⁷

Suomella piti olla tältä pohjalta kaikki edellytykset pärjätä kilpailussa, mutta toiveet eivät ole täyttyneet (ks. kuvio 12). ”Ruotsalaisia matkailijoita ei kiinnosta Suomi”, Ruotsin yleisradioyhtiö SVT uutisoi pari kolme vuotta myöhemmin. Visit Finlandin johtaja valitteli markkinointiresurssien vähäisyyttä ja tulkitsi: ”Paikka paikoin ruotsalaisten mielikuva Suomesta on hieman pölyyntynyt.”⁸

⁷ Visit Finland, 'Matkailu Ruotsista Suomeen', <https://www.visitfinland.fi/toiminta-markkinoilla/ruotsi>.

⁸ SVT.se 11.7.2024, uppdaterad 27.7.2025 'Ruotsalaisia matkailijoita ei kiinnosta Suomi' (Johanna Immonen).

Näin siis samaan aikaan, kun Suomen ja suomalaisuuden sanotaan olevan Ruotsissa ”cool”. Siitä on nähty merkkejä jopa populaarikulttuurin alueella, joka naapurissa on erittäin vahva omasta takaa sekä kansainvälisesti kovin kilpailtu. Ruotsalaiset äänestivät itse KAJ-yhtyeen Suomen (ruotsinkieliseltä) Pohjanmaalta edustajakseen Euroviisuihin, ja muutamat siirtolaistaustaa omaavat isot artistit ovat alkaneet esiintyä ja levyttää myös suomeksi.⁹

Matkailun näkökulmasta Suomen haasteena on paitsi tavoittaa Ruotsissa uudet sukupolvet myös houkutella heidät liikkeelle ja toisaalta saada maassa kerran käyneet palaamaan. Kun SVT kyseli Tukholman kaduilla ihmisten turistimatkoista Suomeen, yleisin vastaus kuului, että siitä on jo kauan aikaa. Lämpimämmät maat ja trendikkäämmät kaupungit houkuttelevat. Niihin pääsee samalla rahalla kuin kalliiseen naapuriin, joka on lopulta aika samanlainen kuin Ruotsi.¹⁰

Miten mielekkäitä mittareita matkailutilastot tarjoavat maakuvaan tai Suomeen kohdistettuihin sympatioihin? Eikö brittiperhe Rovaniemellä joulukuun pimeydessä ole kiinnostunut lähinnä Joulupukista sekä tämän ympärille kehitetyistä myyteistä ja viihdepalveluista? Onko Lapin keväthangilla laskettelu vain vaihtelua jo monesti kolutuille Alppien rinteille?

Oli matkan motiivi mikä hyvänsä, niin kyllä isäntämaasta aina välittyy vieraaseen jokin mielikuva sen oloista ja kyvyistä asioiden hoitamiseen. Ensikertalaisen asenteiden muodostumiselle se voi olla jopa ratkaiseva. Ruotsin ja Suomen välinen vuorovaikutus on kuitenkin ollut vuosien, vuosikymmenten ja vuosisatojen saatossa niin monikerroksista, että suhtautumisen pohjaksi ei välttämättä tarvita vierailua paikan päällä.

Niin tai näin, majoitustilastojen pitkät aikasarjat eivät erityisemmin tue teesiä ruotsalaisten parhaillaan tuntemasta ”Suomi-buumista”. Onko siinä syvyyttä ja pitkäjänteisyyttä, joka leviäisi maanpuolustuksen ja kokonaisturvallisuuden piiristä laajemmalle koskemaan kulttuuria ja koko yhteiskuntaa?

Tunnetason ilmiöt ovat usein pinnallisia ja herkkiä ailahtelemaan kuin alati vaihteleva muoti. Vain kaksi vuotta ennen kuin KAJ vei suomalaista saunaa Eurooppaan Ruotsin lipun alla, naapurukset olivat viisukisoissa syvästi loukkaantuneina toistensa kimpussa. Eurooppalaisten kansansuosikki

⁹ *Helsingin Sanomat* 15.4.2025 ’Ruotsissa isot artistit ovat alkaneet laulaa suomeksi’ (Hanna Freyborg); vrt. Elna Nykänen Andersson: ’Kuinka vahvalla pohjalla Ruotsin Suomi-buumi lepää?’, *Suomi muiden silmin* 2024, 14–15.

¹⁰ SVT.se 11.7.2024, uppdaterad 27.6.2025 ’Ruotsalaiset Suomesta lomakohteena’ (Johanna Immonen).

Käärijä hävisi tuomaripelillä Loreenin mahtiballadille, jolle suomalaiset eivät antaneet yhtään yleisöpistettä. Siinä hukattiin mahdollisuus juhlia yhdessä kaksoisvoittoa.

Toisaalta sekin on merkki läheisyydestä, että keskinäiseen kilvoitteluun suhtaudutaan näin antaumuksella. Käsitys ”rakkaasta vihollisesta” on elänyt vakavuusaste vaihdellen yleisurheilun Suomi–Ruotsi-maaotteluissa, jonka uniikkia satavuotista taivalta juhlittiin syyskesällä 2025. Ja sama tunne leimahtaa joka kerta, kun Tre Kronor asettuu Suomen Leijonia vastaan jääkiekkokaukalossa.

VTT Mikko Majander on Helsingin yliopiston poliittisen historian dosentti, joka työskentelee tutkijana ajatuspaja Magmaassa.